

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ Ο ΠΥΡΡΟΣ ΩΣ ΕΡΑΝΙΣΤΗΣ ΝΟΜΩΝ

Τ Η Ο

ΙΑΚΩΒΟΥ Τ. ΒΙΣΒΙΖΗ

Διονύσιος ο Πύρρος (1777-1853), εκ Καστανιάς των Θεσσαλικών Τρικκάλων¹⁾, ήτο ιεροδιάκονος, εσπούδασε δὲ κατ' ἀρχὰς μαθηματικά, φυσικὴν, μεταφυσικὴν καὶ ἠθικὴν, συγχρόνως δὲ καὶ τοὺς ἀρχαίους Ἑλληνας συγγραφείς. Ἀκολουθῶν μετέβη εἰς Ἰταλίαν, ὅπου τῷ 1807 ἐνεγράφη ὡς φοιτητὴς τῆς Ἰατρικῆς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Padova, τοῦ ὁποίου καὶ ἀνηγορεύθη διδάκτωρ τῆς Ἰατρικῆς καὶ τῆς Χειρουργικῆς τὸ ἔτος 1813. Κατὰ τὴν εἰς Ἰταλίαν παραμονὴν του ἠσχολήθη καὶ μετὴν ἀστρονομίαν, ὅταν δὲ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Ἑλλάδα μετήρχετο συγχρόνως τὸν διδάσκαλον καὶ τὸν ἰατρὸν.

Τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν ἐν ἀρχῇ ἀπηρέτησεν οὗτος ὡς κληρικὸς καὶ ἰατρός. Φαίνεται ὅμως ὅτι δὲν διηκόνη μόνον εἰς τὸν Θεόν, ἔτι δὲ τὸν Ἀσκληπιὸν καὶ τὸν Ἁγίον Ἑρμῆν, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὸν τὸν Κερδῶνον Ἑρμῆν, διότι κατὰ τὸ ἔτος 1827 ἐμφανίζεται καὶ ὡς βιομήχανος, «χαρτοποιὸς» ἢ «χαρτοποιός», χωρὶς νὰ παύσῃ ἀσκῶν καὶ τὸ ἰατρικὸν ἐπάγγελμα.

Ὁ Πύρρος κατὰ τὴν περιπετειώδη ζωὴν του ἐδημοσίευσεν πάμπολα βιβλία, θεολογικά, παιδαγωγικά, γεωγραφικά, ἀστρονομικά, μαθηματικά, ἰατρικά, φαρμακευτικά, φυσικά κλπ.²⁾, τὰ πλείστα δὲ ἐξ αὐτῶν θὰ ἐξέδωκε μὲ κύριον σκοπὸν τὴν κερδοσκοπίαν, ἐὰν κρίνωμεν καὶ ἀπὸ ὅσα γράφει σχετικῶς εἰς τὴν κατωτέρω δημοσιευομένην ἀναφορὰν του.

Ἀλλὰ ὁ λόγιος οὗτος δὲν ἠρκέσθη εἰς τὴν ἀνωτέρω συγγραφικὴν παραγωγὴν. Ἐμφανίζεται καὶ ὡς ἐραμιστὴς νόμων³⁾.

Ὡς γνωστόν, κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν ὑπῆρχε σπάνις συλλογῶν τῶν εἰσαχθέντων νόμων. Ἀντιληφθεὶς τοῦτο ὁ Πύρρος ἐσκέφθη ὅτι ἡ ἔκδοσις συλλογῆς νομικῶν δια-

¹⁾ Ἀντὶ ἄλλου βλ. Ε. ΦΩΤΙΑΔΟΥ, Διονύσιος Πύρρος ὁ Θεσσαλός, εἰς περιοδικὸν «Ἀκτῖνες», ΙΕ (1952), 209 - 217.

²⁾ Α. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΒΡΕΤΤΟΥ, Νεοελληνικὴ φιλολογία, Μέρος Β' (Ἀθ. 1857), ἀρ. 459, 488, 513, 615, 616 καὶ σελ. 324. - Κ. ΣΑΘΑ, Νεοελληνικὴ φιλολογία (Ἀθ. 1868), 709, 713 - Δ. ΓΚΙΝΗ καὶ Β. ΜΕΞΑ, Ἑλληνικὴ βιβλιογραφία (1800 - 1863) (Ἀθ. 1939 - 41), ἀρ. 617, 727, 728, 787, 1027, 1106, 1659, 1674, 1751, 1905, 2047, 2350, 2710, 2795, 2933.

³⁾ Π. ΖΕΠΟΥ, Ἡ νεωτέρα Ἑλληνικὴ ἐπιστήμη τοῦ Ἀστικοῦ δικαίου (Ἐνακτῆριος λόγος) (Ἀθῆναι, 1954), 14 σημ. 7.

τάξεων θὰ εἶχεν ἀρκετὴν κυκλοφορίαν καὶ θὰ ἀπέφερε κέρδη. Ὅθεν, μὲ βάσιν κυρίως τὴν Ἐξάβιβλον τοῦ Ἀρμενοπούλου, ἀλλὰ καὶ τὸν Κώδικα τῆς Μολδαβίας τοῦ Καλλιμάχη¹⁾, ὡς πρὸς δὲ τὰς ποινικὰς διατάξεις καὶ τὸ περὶ Ἀμαρτημάτων καὶ ποινῶν σύγγραμμα τοῦ Ἰταλοῦ Βεκκαρία, ἔτι δέ, πιθανῶς, καὶ τινὰς νομοκανονικὰς συλλογὰς ἐπιχειρεῖ κατὰ τὸ ἔτος 1827, τὴν σύνταξιν συλλογῆς νομικῶν διατάξεων ὑπὸ τὸν τίτλον «*Νόμος Δικαιικός*»²⁾. Τὸ χειρόγραφον αὐτῆς ὑπέβαλε πρὸς τὸν τότε Πρόεδρον τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Συνελεύσεως Πανοῦτσον Νοταρᾶν, ὅπως, διορθούμενον, υἱοθετηθῆ ὡς ἐπίσημος συλλογὴ νόμων καὶ ἐκτυπωθῆ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως. Τοῦτο ὅμως δὲν εἶδε ποτὲ τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος, μάλιστα δὲ κυκλοφοροῦν εἰς χεῖρας διαφόρων, ἐν οἷς καὶ τοῦ Κλονάρη, ἵνα τὸ κρίνουν, ἀπωλέσθη. Διὰ τοῦτο ὁ Πύρρος ἀπευθύνει πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τοῦ Δικαίου τὴν κατωτέρω δημοσιευομένην ἀπὸ 12 Ἰουλίου 1830 ἀναφορὰν του, παραπονούμενος διὰ τὴν τύχην τοῦ χειρογράφου του³⁾. Εἰς τὴν ἀναφορὰν αὐτὴν συνάπτει καὶ ἓνα μόνον τμήμα ἐκ τοῦ Α' Βιβλίου τῆς συλλογῆς του, ἀρκετὸν διὰ νὰ λάβωμεν ἰδέαν καὶ νὰ κρίνωμεν τὸ ἔργον του, ὡς καὶ νὰ δικαιολογήσωμεν τοὺς νομικοὺς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης διότι τὸ ἤγνόησαν.

Εἰς τὸ τμήμα τοῦτο ὁ Πύρρος περιέλαβε παντοίαν ὕλην, ἀφορώσαν εἰς τὴν φορολογίαν, τὸ Κανονικὸν δίκαιον, τὸ Ἀποκρίθιον, τὸ Ποινικόν, τὸ Δικονομικόν κλπ. Αἱ διαφόροι διατάξεις εἶναι ἀνεκρίτως καταταραχμέναι μὲ ἀρκετὰς ἐπαναλήψεις. Συχνά αὐταὶ δὲν μεταφέρονται πιστῶς ἀπὸ τὰς πηγὰς, ἐξ ὧν παρελήφθησαν, ἀλλὰ ἐλλιπεῖς ἢ, ἀντιθέτως, μὲ ἀυθαγέτους προσθήκας, ἄνευ δὲ οἰασδῆποτε μνείας περὶ τοῦ πόθεν ἐλήφθησαν.

Ὡς δαίγμα τῆς οἰκονομίας καὶ τῆς ἀξίας τοῦ «*Δικαιικοῦ Νόμου*» παραθέτομεν, ἐν συνεχείᾳ τῆς δημοσιευομένης ἀναφορᾶς τοῦ Πύρρου, ἀποσπάσματα ἐκ τοῦ συνοποβληθέντος μετ' αὐτῆς τμήματος τῆς συλλογῆς ταύτης.

Α*.

Πρὸς τὸ Σεβαστὸν ὑπουργεῖον τοῦ Δικαίου.

Κατὰ τὸ 1827 ἔτος ἰδὼν τὴν ἀνωμαλίαν τῶν νόμων, καὶ τὴν ἔλλειψιν αὐ-

¹⁾ Ὁ Κώδιξ οὗτος ἦτο γνωστὸς καὶ ἐχρησιμοποιήθη κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν (βλ. π.χ. Ι. ΒΙΣΒΙΖΗ, Ἡ πολιτικὴ δικαιοσύνη κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν (Ἀθῆναι, 1941) ὑπ' ἀρ. 565 καὶ 568 ἔγγραφα, σ. 468, 470.

²⁾ Εἰς τὸ ἔγγραφόν του πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τοῦ Δικαίου ὁ Πύρρος ἀναφέρει ὡς πηγὴν τῆς συλλογῆς του μόνον τὸν Ἀρμενόπουλον καὶ τὸν Βεκκαρίαν.

³⁾ Τὴν ἐπὶ τῆς ἀναφορᾶς ταύτης γνωμοδότησιν τοῦ τότε Ὑπουργοῦ Ἰ. Γενατᾶ, βλέπε εἰς Π. ΖΕΠΟΥ ἔνθ. ἀν.

* Τὰ δημοσιευόμενα κείμενα ἀπόκεινται εἰς τὰ Γενικά Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους, παρατίθενται δὲ ἄνευ διορθώσεων.

